

Briuselis, 2025 m. lapkričio 19 d.
(OR. en)

15663/25

FISC 331
ECOFIN 1554

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. lapkričio 19 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 695 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI dėl Tarybos direktyvos 2011/16/ES dėl administracinio bendradarbiavimo apmokestinimo srityje vertinimo

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 695 final.

Pridedama: COM(2025) 695 final

Briuselis, 2025 11 19
COM(2025) 695 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
dėl Tarybos direktyvos 2011/16/ES dėl administracinio bendradarbiavimo
apmokestinimo srityje vertinimo

{SWD(2025) 365 final}

1. Įvadas

ES tebėra įsipareigojusi stiprinti kovą su tarpvalstybiniu sukčiavimu mokesčiais, mokesčių slėpimu ir vengimu, kad Europos Sąjungoje būtų sumokama teisinga mokesčių dalis. Tuo tikslu būtina užtikrinti veiksmingą valstybių narių mokesčių administratorių bendradarbiavimą.

Tiesioginio apmokestinimo taisyklės daugiausia nustatomos nacionaliniu lygmeniu, tačiau globalizuotos ekonomikos sąlygomis veiklą vykdančios įmonės turi daugiau galimybių pasinaudoti taisyklių nenuoseklumu siekdamos perkelti pelną ir išvengti apmokestinimo, taip darydamos neigiamą poveikį kitų šalių mokesčių bazėms. Didėjant žmonių judumui ir kapitalo judėjimui, asmenims tampa lengviau dirbti ir investuoti kitose ES valstybėse narėse. Šiomis kintančiomis sąlygomis mokesčių administratoriams nuolat kyla sunkumų, nes ES mokesčių mokėtojai visame pasaulyje gaunamas pajamas paprastai turi deklaruoti gyvenamosios vietos valstybėje. Tokiomis aplinkybėmis valstybių narių mokesčių administratoriai vieni negali veikti veiksmingai, todėl būtina bendradarbiauti ES mastu.

Nuo tada, kai buvo priimta Direktyva 2011/16/ES (DAB, arba [DAB 1](#)), padaryta didelė pažanga valstybes nares aprūpinant visapusiškomis suderintomis priemonėmis siekiant užtikrinti, kad jos galėtų veiksmingai bendradarbiauti tiesioginio apmokestinimo srityje. Tarp šių priemonių – keitimasis informacija (gavus prašymą, automatiškai ir spontaniškai), taip pat kitos bendradarbiavimo priemonės (buvimas administracinėse patalpose ar atliekant administracinius tyrimus, vienalaikiai patikrinimai ir bendri auditai).

Vienas iš svarbiausių administracinio bendradarbiavimo patobulinimų – įdiegta automatinių informacijos mainų, t. y. sistemingo iš anksto nustatytos informacijos perdavimo iš vienos valstybės narės mokesčių administratoriaus kitos valstybės narės mokesčių administratoriui be išankstinio prašymo, **sistema**.

ES pirmąją šioje srityje – nuo 2015 m. sausio 1 d. automatiškai keičiamasi informacija apie penkias pajamų ir kapitalo kategorijas, t. y. su darbo santykiais susijusias pajamas, pensijas, direktorių atlyginimą, gyvybės draudimo produktus ir nekilnojamojo turto turėjimą ir pajamas iš jo (DAB 1)¹. Tai informacija, kurią mokesčių administratoriai iš esmės turėtų turėti savo sistemose ir kuri jiems yra daugiau ar mažiau lengvai prieinama. Nuo to laiko DAB buvo iš dalies pakeista, siekiant išplėsti automatinių informacijos mainų apimtį atsižvelgiant į tarptautinius pokyčius ir į ją įtraukti: i) finansinių sąskaitų informaciją ([DAB 2](#))²; ii) tarpvalstybinius sprendimus dėl mokesčių ir išankstinius kainodaros susitarimus ([DAB 3](#))³; iii) ataskaitas pagal šalis ([DAB 4](#))⁴; iv) praneštinus tarpvalstybinius susitarimus, iš kurių matyti galimas mokesčių vengimas, ([DAB 6](#))⁵; v) naudojantis platformomis gautas pajamas ([DAB 7](#))⁶ ir vi) kriptoturtą ir elektroninius pinigus

¹ Pagal DAB 1 pirmieji automatiniai informacijos mainai turėjo įvykti iki 2015 m. birželio 30 d. už 2014 m.

² Pagal DAB 2 pirmieji informacijos mainai turėjo įvykti iki 2017 m. rugsėjo 30 d. už 2016 m.

³ Pagal DAB 3 pirmieji informacijos mainai turėjo įvykti iki 2017 m. rugsėjo 30 d., centrinis registras veikia nuo 2018 m. sausio mėn.

⁴ Pagal DAB 4 pirmieji informacijos mainai turėjo įvykti iki 2018 m. birželio 30 d. už 2016 m.

⁵ Pagal DAB 6 pirmieji informacijos mainai turėjo įvykti iki 2020 m. rugpjūčio 31 d.

⁶ Pagal DAB 7 pirmieji informacijos mainai turėjo įvykti iki 2024 m. vasario 29 d. už 2023 m.

(DAB 8)⁷. Kitais pakeitimais mokesčių administratoriams suteikta prieiga prie tam tikros kovos su pinigų plovimu informacijos (DAB 5) ir išplėsta automatinių informacijos mainų apimtis, įtraukiant autorinius atlyginimus, ne paslaugos dividendus ir su fiziniiais asmenimis susijusius tarpvalstybinius sprendimus. Remiantis naujais pakeitimais (DAB 9)⁸ numatoma keisti informacija, kaip reikalaujama pagal [Antrojo ramsčio direktyvą](#).

Automatinių informacijos mainų apimties išplėtimas po DAB 1 įsigaliojimo buvo susietas su **suderintų informacijos teikimo prievolių** nustatymu konkrečių kategorijų subjektams (pvz., finansų įstaigoms, tarptautinėms įmonėms, tarpininkams, skaitmeninių platformų operatoriams ir kt.), kurie privalo dalytis informacija su savo mokesčių administratoriais, kad šie savo ruožtu galėtų ja keistis tarpusavyje. Valstybės narės keičiasi informacija naudojamosi Komisijos sukurtomis **bendromis IT schemomis ir bendra IT infrastruktūra**, kuriomis užtikrinamas duomenų konfidencialumas ir privatumas. Nors informacija paprastai keičiamasi dvišaliu pagrindu, pagal DAB 3, DAB 6 ir DAB 8 informacija keičiamasi per centrinį registrą, prie kurio prieigą turi visos valstybės narės.

2. Vertinimo išvados

DAB 27 straipsnyje reikalaujama, kad Europos Komisija nuo 2013 m. sausio 1 d. kas penkerius metus Europos Parlamentui ir Tarybai pateiktų jos taikymo ataskaitą.

2017 m. pabaigoje Komisija paskelbė [pirmąją daugiametę DAB taikymo ataskaitą](#). Vėliau, [2018 m. gruodžio mėn., buvo pateikta automatinių informacijos mainų ataskaita](#). 2019 m. Komisija paskelbė pirmąjį išsamų DAB [vertinimą](#), apimantį 2013–2017 m. laikotarpį. Atlikus šį vertinimą padarytos šios pagrindinės išvados: i) DAB nuostatos įgyvendintos, tačiau ne visos priemonės įgyvendintos veiksmingai; ii) keičiantis informacija pagal DAB gerokai padidėjo mokesčių administratoriams prieinamų duomenų kiekis, tačiau jų gebėjimai tvarkyti šiuos duomenis tokiu pat tempu nepadidėjo, iii) dėl nepakankamos statistinės informacijos buvo labai sudėtinga įvertinti gaunamą naudą.

Ši antroji vertinimo ataskaita apima **2018–2023 m.** laikotarpį. Prie jos pridedamas [Komisijos tarnybų darbinis dokumentas](#), grindžiamas išorės [tyrimo](#) išvadomis, Komisijos surengtų viešų ir tikslinių konsultacijų rezultatais, valstybių narių pateiktais duomenimis ir kita informacija, pavyzdžiui, atitinkamo darbo, atlikto pagal Komisijos programą „Fiscalis“, rezultatais.

Šis vertinimas apima visus **DAB** pakeitimus **iki DAB 6 (imtinai)**. Kalbant apie DAB 7, teikiama tik kokybinė informacija, nes pirmieji susiję informacijos mainai įvyko tik 2024 m. vasario mėn., todėl dar nėra išsamios statistinės informacijos. Atliekant šį vertinimą neatsižvelgiama į vėlesnius DAB pakeitimus. Be to, DAB 8 iš dalies pakeista DAB 27 straipsnio 2 dalis, tad šiame vertinime taip pat aptariamas DAB 6 nustatytų požymių aktualumas keičiantis informacija apie galimai žalingus tarpvalstybinius susitarimus.

Vertinime daroma išvada, kad DAB nustatyta **tvirta, nuolat plėtojama ir palyginti lanksti teisinė sistema**, kuria palengvinamas **glaudus** valstybių narių mokesčių administratorių **administracinis**

⁷ Pagal DAB 8 pirmieji informacijos mainai turi įvykti iki 2027 m. rugsėjo 30 d. už 2026 m.

⁸ Pagal DAB 9 pirmieji informacijos mainai turi vykti nuo 2026 m. gruodžio 1 d. už 2024 m.

bendradarbiavimas. Apskritai DAB nustatyti mechanizmai **veiksmingai** ir **efektyviai** padeda stiprinti valstybių narių gebėjimą kovoti su sukčiavimu mokesčiais, mokesčių slėpimu ir vengimu. DAB numatyta bendradarbiavimo sistema veikia efektyviai, tačiau tam reikia **didelių** įvairių suinteresuotųjų subjektų, visų pirma valstybių narių mokesčių administratorių ir įmonių, **pastangų ir investicijų**. DAB iš esmės **dera** su kitomis atitinkamomis ES ir tarptautinėmis iniciatyvomis, suteikia **ES pridėtinės vertės**, palyginti su nacionaliniais ar dvišaliais sprendimais, ir tebėra labai **aktuali** politikos intervencinė priemonė.

Toliau apžvelgiami **pagrindiniai** vertinimo pagal kiekvieną iš penkių geresnio reglamentavimo kriterijų **rezultatai**.

Veiksmingumas

Vertinime daroma išvada, kad DAB sudaromos palankesnės sąlygos keistis **dideliu kiekiu informacijos, kurią mokesčių administratoriai vis dažniau susieja ir lygina tarpusavyje bei naudoja** tiek rizikos vertinimo, tiek kontrolės tikslais, taip pat siekdami skatinti mokesčių mokėtojus savanoriškai vykdyti mokestines prievoles, o tai daro teigiamą poveikį valstybių narių mokesčių bazėms ir mokestinėms pajamoms.

Trys pagrindiniai veiksmingumo veiksniai yra informacijos **savalaikiškumas, išsamumas ir kokybė**, nes jie turi įtakos valstybių narių gebėjimui naudoti gautą informaciją. Iš analizės matyti, kad visų pirma informacija, gauta vykdant mainus pagal DAB 1 ir DAB 2, paprastai yra savalaikė, išsami ir kokybiška, o tai padeda stiprinti mokesčių administratorių gebėjimus stebėti tarpvalstybinę veiklą.

Kalbant apie mainus pagal DAB 3 ir DAB 4, nors informacija paprastai keičiamasi laiku, kyla tam tikrų problemų, susijusių su jos išsamumu, ypač dėl nepilnų mokesčių mokėtojų identifikacinių numerių ir nepakankamai išsamių tarpvalstybinių sprendimų dėl mokesčių santraukų. Taip pat nustatyta tam tikrų problemų, susijusių su informacijos, kuria keičiamasi pagal DAB 6, kokybe ir išsamumu.

Efektyvumas

DAB įgyvendinimo kaštų ir naudos santykis yra teigiamas – **su DAB taikymu susiję kaštai yra proporcingi gaunami naudai**.

Vertinama, kad visiems suinteresuotiesiems subjektams (t. y. informaciją teikiantiems subjektams ir mokesčių administratoriams) tenkančios su DAB susijusios **metinės pasikartojančios prisitaikymo išlaidos** ir **administracinės išlaidos** siekia apie **646 mln. EUR**.

Didelė dalis šių administracinių išlaidų tenka įmonėms (**604 mln. EUR**), o didžiausia jos dalis susijusi su DAB 2 nustatytomis duomenų teikimo prievolėmis (**550 mln. EUR**). Metinės mokesčių administratoriams tenkančios išlaidos siekia apie **42 mln. EUR**, o didžioji dalis šios sumos susijusi su automatiniiais informacijos mainais. Mokesčių administratoriai daugiausia išlaidų patiria dėl DAB 1 ir DAB 2 nustatytų reikalavimų vykdymo.

Bendra įgyvendinant DAB gaunama **nauda** siekia apie **6,8 mlrd. EUR per metus**.

Konkrečiau, remiantis pagrindiniais skaičiavimais, manoma, kad dėl automatinių informacijos mainų pagal DAB 1 ir DAB 2 ES per metus gaunama apie 1,2 mlrd. EUR mokestinės naudos, o dėl informacijos mainų pagal DAB 4 per metus surenkama dar 5,6 mlrd. EUR mokestinių pajamų. Šią naudą gauna valstybių narių mokesčių administratoriai.

Suderinamumas

Vertinime daroma išvada, kad DAB **iš esmės dera su kitomis atitinkamomis ES iniciatyvomis** ir ja papildomi kitų ES priemonių, kuriomis siekiama kovoti su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu ([Kovos su pinigų plovimu direktyva](#)) ir sukčiavimu pridėtinės vertės mokesčiu ([Tarybos reglamentas \(ES\) Nr. 904/2010](#)), tikslai. Jame taip pat pažymima, kad būtų galima išnagrinėti galimybes užtikrinti tolesnę sąveiką su tomis priemonėmis.

DAB taip pat **iš esmės atitinka tarptautiniu lygmeniu** nustatytus informacijos teikimo ir keitimosi ja standartus. Taip užtikrinamas valstybių narių požiūrio į tarptautinį mokesčių prievolių vykdymą nuoseklumas. DAB suderinus su tarptautiniais standartais, sudaromos palankesnės sąlygos integruotis į platesnio masto tarptautinį bendradarbiavimą mokesčių srityje, taip didinant DAB veiksmingumą kovojant su mokesčių slėpimu ir vengimu pasauliniu mastu.

ES pridėtinė vertė

DAB suteikia **didelę ES pridėtinę vertę**, nes ja nustatoma suderinta bendradarbiavimo mokesčių srityje sistema, kuri savo apimtimi ir veiksmingumu pranoksta kitus esamus nacionalinius ar dvišalius sprendimus.

Pirma, DAB palengvinamas visapusiškas dalijimasis duomenimis tarp visų valstybių narių, visapusiškai laikantis [Bendrojo duomenų apsaugos reglamento](#) (BDAR) nuostatų.

Antra, įpareigojant automatiškai keistis informacija, DAB užtikrinama, kad visos valstybės narės turėtų prieigą prie itin svarbios informacijos mokesčių klausimais. Taip gerokai sumažėja galimybių taikyti mokesčių vengimo strategijas, kuriomis išnaudojami nacionalinių mokesčių sistemų skirtumai, ir didėja skaidrumas visoje ES.

Trečia, pagal DAB sukurta bendra IT infrastruktūra padeda supaprastinti informacijos mainų procesus, mažinant su dvišaliais susitarimais susijusių administracinę naštą, išlaidas ir neveiksmingumą. Šia struktūra taip pat stiprinamas mokesčių administratorių tarpusavio pasitikėjimas ir bendradarbiavimas.

Galiausiai, kalbant apie tarptautinius standartus, DAB užtikrinamas suderintas požiūris į įgyvendinimą ir taikymą, padedantis apsaugoti vidaus rinkos veikimą.

Aktualumas

DAB ir toliau yra **labai aktuali ir itin svarbi** kovojant su mokesčių slėpimu, vengimu ir agresyviu mokesčių planavimu, nes ji yra lanksti priemonė, suteikianti galimybę įtraukti naujas bendradarbiavimo sritis ir naujus informacijos mainus, kai to prireikia.

Ekonomikos sistemos tampa vis labiau tarpusavyje susijusios, atsiranda naujų verslo modelių ir daugėja skaitmeninių platformų, tad tradicinės mokesčių sistemos susiduria su naujomis kliūtimis, trukdančiomis stebėti pajamas ir užtikrinti prievolių vykdymą. Ši direktyva yra nuolat plėtojama integruojant naujus komponentus, pavyzdžiui, DAB 7, kuri skirta iš skaitmeninių platformų gaunamoms pajamoms, arba DAB 8, kuria užtikrinamas skaidrumas kriptoturto srityje, ir tebėra

aktuali bei veiksminga priemonė sprendžiant naujus uždavinius, atsirandančius dėl šiuolaikinių ekonominių realiųjų.

Be to, DAB suderinus su pasauliniais standartais užtikrinama, kad jos tikslais būtų papildomos tarptautinės pastangos sudaryti vienodas sąlygas visuotinio mokesčių prievolių vykdymo srityje. Taip DAB padeda stiprinti ne tik ES valstybių narių gebėjimus kovoti su mokesčių vengimu ir slėpimu, bet ir ES poziciją vykdant visuotinę mokesčių politiką.

3. Įgyta patirtis

Vertinime atkreipiamas dėmesys į toliau nurodytą įgytą patirtį.

DAB nustatyta tvirta teisinė sistema, tačiau dėl nevienodo taikymo visoje ES didėja įmonėms tenkanti administracinė našta

Vertinime daroma išvada, kad DAB nustatyta tvirta teisinė sistema, tačiau dėl dažnų šio teisės akto pakeitimų nuo 2011 m. jis tapo sudėtingesnis ir ne toks patogus naudoti.

Dabartinis vertinimas yra pirmoji proga atlikti išsamią DAB 6 analizę. Dėl šios direktyvos taikymo suinteresuotieji subjektai pateikė daugiausia atsiliepimų. Tiek privatūs suinteresuotieji subjektai, tiek mokesčių administratoriai sutinka, kad DAB 6 dėl jos sudėtingumo ir galimo skirtingo aiškinimo valstybėse narėse yra sudėtingiausiai taikytina DAB dalis. Ilgainiui kai kurių problemų (pvz., susijusių su pertekliniu ir nepakankamu informacijos teikimu) gali mažėti, tačiau dėl nepakankamo mokesčių politikos suderinimo visoje ES jos greičiausiai visiškai neišnyks. Taip pat reikėtų pažymėti, kad tam tikros nuostatos (pvz., dėl pagrindinės naudos kriterijaus ir kai kurių požymių) suformuluotos plačiai, siekiant užtikrinti pakankamą visų galimų žalingų tarpvalstybinių susitarimų aprėptį. Dėl to tiek valstybėms narėms, tiek tarpininkams kyla su aiškinimu susijusių sunkumų, todėl DAB taikoma nenuosekliai, atsiranda teisinio tikrumo ir vienodų sąlygų užtikrinimo problemų ir savo ruožtu didėja administracinė našta. Europos Audito Rūmai savo 2024 m. lapkričio mėn. specialiojoje ataskaitoje „[Kova su žalingais mokesčių režimais ir pelno mokesčio vengimu](#)“ taip pat pabrėžė, kad DAB 6 taikoma nenuosekliai. Galiausiai, verslo srities suinteresuotieji subjektai ir, kiek mažesniu mastu, mokesčių administratoriai mano, kad kai kurie DAB 6 nustatyti požymiai nebeatitinka paskirties.

Valstybėse narėse labai skiriasi sankcijų už DAB nustatytų prievolių pranešti nevykdymą sistema

DAB 25a straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės įgyvendintų veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas, jeigu informaciją teikiantys juridiniai ir fiziniai asmenys nevykdo pagal DAB 2, DAB 4 ir DAB 6 nustatytų prievolių.

2021 m. sausio mėn. specialiojoje ataskaitoje „[Keitimasis informacija apie mokesčius ES](#)“ Audito Rūmai atkreipė dėmesį į riziką, kad valstybių narių taikomos sankcijos nedarys pakankamo atgrasomojo poveikio, kad būtų užtikrintas visiškas DAB 2 nustatytų informacijos teikimo reikalavimų laikymasis. Atlikdama DAB 8 poveikio vertinimą Komisija išnagrinėjo valstybių narių sankcijų sistemas ir pateikė pasiūlymą pagal DAB 8 nustatyti minimalias sankcijas, taikytinas už pažeidimus, susijusius su informacijos teikimo prievolių nevykdymu. Deja, Taryba šiam pakeitimui nepritarė.

Vertinime daroma išvada, kad šis klausimas tebėra aktualus. Ši išvada patvirtinta ir 2024 m. lapkričio mėn. Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje. Audito Rūmai rekomendavo, kad tais atvejais, kai yra pakankamai įrodymų, kad valstybės narės taiko akivaizdžiai netinkamą sankcijų už DAB 6 pažeidimus sistemą, Komisija turėtų pradėti pažeidimo tyrimo procedūrą.

Duomenų kokybė pagerėjo, tačiau vykdant kai kuriuos informacijos mainus vis dar sunku nustatyti mokesčių mokėtojų tapatybę

2018–2023 m. pagerėjo duomenų kokybė, ypač vykdant informacijos mainus pagal DAB 1 ir DAB 2, ir tai laikoma vienu iš svarbiausių laimėjimų nuo tada, kai buvo atliktas ankstesnis vertinimas. Kalbant apie informacijos mainus pagal DAB 3 ir DAB 6, pagrindinė problema yra laisvos formos teksto formatu gautų abstrakčių duomenų naudojimas.

Pagal DAB 6 nustatytą informacijos teikimo schemą nereikalaujama nustatyti ES nepriklausančių šalių, susijusių su atitinkamu tarpvalstybiniu susitarimu. Todėl valstybėms narėms sunku išsiaiškinti, ar ES nepriklausančios jurisdikcijos yra susijusios su tarpvalstybiniais susitarimais, ir, jeigu taip, jas nustatyti.

Nepaisant padarytos pažangos, dar yra problemų, susijusių su duomenų susiejimu ir palyginimu. Atlikus tyrimą nustatyta, kad negalima susieti ir palyginti nedidelės dalies duomenų (5–15 proc. duomenų, teikiamų pagal DAB 1–DAB 4). Kai duomenų susieti ir palyginti neįmanoma, mokesčių administratoriai turi prašyti kitų valstybių narių duomenų arba joms pateikti prašomus duomenis rankiniu būdu. Tai reikalauja neproporcingai daug išteklių ir yra brangu, be to, labai padidėja mokesčių administratoriams tenkanti administracinė našta.

Duomenų naudojimas yra plačiai paplitusi (nors ir nesisteminga) praktika, tačiau administratoriai turėtų būti labiau atskaitingi už tai, kaip naudojami pagal DAB teikiami duomenys

Vertinimo laikotarpiu valstybės narės gerokai aktyviau naudojo pagal DAB gautus duomenis, tačiau duomenys, gaunami pagal įvairius DAB pakeitimus, naudojami nevienodai. Mokesčių administratoriai plačiu mastu naudojami pagal DAB 1 ir DAB 2 teikiama informacija, kad nustatytų ar iš naujo įvertintų mokesčių bazes arba patvirtintų mokesčių mokėtojų mokesčių deklaracijas, tačiau duomenys, kuriais keičiamasi pagal DAB 3, DAB 4 ir DAB 6, labiau tinka rizikos analizei, kuria siekiama nustatyti taikomas mokesčių slėpimo schemas, atlikti.

Pranešama, kad padidėjo gautų duomenų naudojimas, tačiau valstybės narės veiksmingai nestebi ar neskelbia naudojant šiuos duomenis gautų rezultatų. 2021 m. Audito Rūmų ataskaitoje nurodyta, kad reikia didinti pagal DAB pasiektų laimėjimų ir rezultatų skaidrumą ir matomumą. Audito Rūmai paragino sukurti bendrą ES administracinio bendradarbiavimo veiklos stebėsenos sistemą, kad būtų galima geriau įvertinti rezultatus. Vis dėlto, nors pageidautina užtikrinti didesnę skaidrumą, suprantama, kad sunku rezultatus tiksliai priskirti pagal DAB gautiems duomenims, daugiausia dėl to, kad valstybių narių mokesčių administratoriai šių duomenų nenaudoja atskirai. Iš tikrųjų, duomenys paprastai sujungiami ir papildomi nacionaliniais duomenimis, kad būtų galima susidaryti išsamesnį vaizdą apie mokesčių mokėtojo padėtį. Pavyzdžiui, valstybių narių mokesčių administratorių atliekami rizikos vertinimai gali būti grindžiami iš nacionalinių šaltinių

gauta, taip pat pagal kelis DAB pakeitimus pateikta informacija. Pats rizikos vertinimas negali užtikrinti didesnių mokestinių pajamų ar duoti kokių nors kiekybiškai įvertinamų rezultatų.

Informacijos mainų IT sistemos veikia, tačiau joms eksploatuoti reikia skirti daug išteklių

Apskritai Komisijos ir valstybių narių sukurtos informacinės sistemos nesulaukia tiesioginės kritikos. Nepaisant to, dėl dažnų pakeitimų nuo 2011 m. tiek valstybėms narėms, tiek suinteresuotiesiems subjektams daromas spaudimas kurti ir prižiūrėti informacijos teikimo ir mainų sistemas.

DAB nustatyta viena bendra suderinta informacijos teikimo sistema, tačiau kiekvienoje valstybėje narėje turi būti sukurta atskira IT architektūra, o tai reikalauja didelių visų suinteresuotųjų subjektų išlaidų ir išteklių. Todėl esama didelio suinteresuotumo įgyvendinti visapusišką skaitmeninę transformaciją, siekiant supaprastinti procedūras ir sumažinti išlaidas.

4. Tolesni veiksmai

Remdamasi suinteresuotųjų subjektų pateikta informacija ir atliekant vertinimą įgyta patirtimi, Komisija, konsultuodamasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, prireikus išnagrinės galimybes imtis arba imsis toliau nurodytų veiksmų, kad būtų toliau gerinamas DAB veikimas, taip užtikrinant, kad būtų visiškai pasiekti jos tikslai.

DAB supaprastinimas ir nuoseklus jos taikymo užtikrinimas siekiant mažinti administracinę naštą

Kovai su mokesčių slėpimu, vengimu ir agresyviu planavimu ir toliau skiriama labai daug dėmesio Komisijos darbotvarkėje, siekiant užtikrinti teisingą apmokestinimą ir gerai veikiančią vidaus rinką. Vis dėlto aiškesnė, paprastesnė ir labiau suderinta sistema, nuosekliai aiškinama ir taikoma visose valstybėse narėse, padės stiprinti ES konkurencingumą, nes suinteresuotiesiems subjektams sumažės administracinė našta ir padidės teisinis tikrumas. Pasiiekti šiuos tikslus padės trys priemonės.

Pirma, labai svarbu aiškiau išdėstyti įvairius DAB teisinius pakeitimus, konsoliduojant šiuos teisės aktus.

Antra, atsižvelgdama į platesnio masto supaprastinimo darbotvarkę, Komisija įvertins galimybes padidinti bendrą DAB teisinės sistemos vidinį suderinamumą pašalinant galimą dubliavimąsi ir neatitiktį ir išnagrinėjant galimybes supaprastinti arba panaikinti prievoles pranešti, kurios gali būti bereikalinga našta.

Kiek tai sietina su DAB 6, Komisija atidžiai išnagrinės ir įvertins, ar reikia padaryti pakeitimų, ypač susijusių su esamais nustatytais požymiais, kuriuos būtų galima patikslinti ir supaprastinti, kartu užtikrinant, kad sistema ir toliau atitiktų savo tikslus ir nesusilpnėtų priėmus pakeitimus. Be to, Komisija išnagrinės galimybę į supaprastintą DAB sistemą įtraukti principus ir sąvokas, kurias Taryba išsamiai išnagrinėjo pagal ankstesnį [UNSHELL](#) pasiūlymą.

Trečia, siekdama mažinti DAB aiškinimo ir taikymo valstybėse narėse skirtumus, Komisija (bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis) parengs ir paskelbs ES lygmens gaires dėl naujausių DAB pakeitimų. Ateityje priimant kokius nors pakeitimus, ji tai darys sistemingiau.

DAB nustatytos sankcijų sistemos tobulinimas

Siekiant užtikrinti, kad būtų vykdomos DAB 2, DAB 4 ir DAB 6 nustatytos prievolės pranešti, labai svarbu turėti tvirtą sankcijų sistemą. Dėl valstybių narių nustatytų sankcijų sistemų skirtumų gali būti neužtikrinamos vienodos sąlygos ir visoje ES nevienodai taikoma DAB.

Siekdama išspręsti šią problemą, Komisija yra pasirengusi ir siekia bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, kad įvertintų įdiegtas sankcijų sistemas ir nustatytų būdus, kaip jas būtų galima patobulinti, laikantis ES teisės aktuose nustatytų įpareigojimų.

Visapusiško mokesčių mokėtojų tapatybės nustatymo užtikrinimas naudojant ES mokesčių mokėtojo identifikacinį numerį

Reikia atlikti papildomus darbus, kad valstybių narių mokesčių administratoriai galėtų toliau daryti pažangą susiedami ir lygindami vykdant informacijos mainus gautus duomenis ir užtikrinti labiau automatizuotą mokesčių mokėtojų tapatybės nustatymą. Tikslas – pasiekti 100 proc. duomenų susiejimo ir palyginimo lygį.

Nustatant mokesčių mokėtojų tapatybę labai svarbų vaidmenį atlieka mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris, todėl tikslinga išnagrinėti galimybę sukurti labiau suderintą mokesčių mokėtojų tapatybės nustatymo ES lygmeniu metodą. Komisija neseniai pradėjo tyrimą, kaip būtų galima išspręsti mokesčių mokėtojo identifikacinio numerio klausimą. Atliekant šį tyrimą bus įvertintos bendro identifikatoriaus (ES mokesčių mokėtojo identifikacinio numerio), grindžiamo esamais identifikaciniais numeriais, sukūrimo teisinės ir techninės galimybės, taip pat galimi kaštai ir nauda. Tyrime taip pat bus nagrinėjama, kaip sukurti centralizuotą priemonę, suteikiančią galimybę mokesčių administratoriams ir ekonominės veiklos vykdytojams patvirtinti ES mokesčių mokėtojo identifikacinio numerio atitiktį ir patikrinti mokesčių mokėtojo tapatybę naudojant mažiau išteklių, šiuo tikslu pasitelkiant automatizuotas priemones.

Sistemoje duomenų naudojimo didinimas ir geresnio atsekamumo užtikrinimas

Mokesčių administratoriai turi sistemingiau naudoti pagal DAB gautus duomenis atlikdami vidaus mokesčių procedūras. Reguliariai nenaudojant šių duomenų, didžioji dalis kaštų išlieka, tačiau negaunama maksimali nauda.

Tam tikra pagal DAB gauta informacija naudojama mokesčių deklaracijoms iš anksto užpildyti. Tai – vienas iš rekomenduojamų duomenų naudojimo būdų, kuris turėtų būti skatinamas, tačiau tam reikia laiku gauti kokybiškus duomenis ir turėti veiksmingą duomenų susiejimo ir palyginimo mechanizmą. Apskritai pagal DAB gauti duomenys turėtų būti automatiškai įtraukiami į nacionalines rizikos analizės sistemas. Tam reikia tobulinti nacionalinių rizikos analizės sistemų modelius, atsižvelgiant į geriausią praktiką, ir ieškoti metodų bei technologijų, kurie suteiktų galimybę tikruoju laiku naudoti pagal DAB gaunamus duomenis. Iš to dar labiau matyti, kokia svarbi yra valstybių narių IT infrastruktūros kokybė ir jų gebėjimas pritaikyti tokias sistemas.

Norint tobulinti administracinio bendradarbiavimo Europos Sąjungoje rezultatų vertinimą, reikia nustatyti ir taikyti rodiklius ir imtis tolesnių veiksmų visuomenės informuotumui didinti. Komisija apsvarstys būdus, kaip užtikrinti, kad DAB 1–DAB 4 rezultatams vertinti skirtų pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių, dėl kurių susitarta Europos Sąjungos mokesčių administratorių aukščiausiojo lygio susitikime (TADEUS), taikymas būtų labiau įpareigojamojo pobūdžio. Valstybės narės taip pat skatinamos rengti iniciatyvas, kuriomis būtų didinamas informuotumas apie administracinio bendradarbiavimo (ypač automatinių informacijos mainų) atliekamą vaidmenį ir rezultatus.

Į metinę ataskaitą dėl administracinio bendradarbiavimo tiesioginio apmokestinimo srityje rezultatų turėtų būti įtraukta duomenų, kuriais keičiamasi, naudojimo rezultatų ir poveikio santrauka.

Mokestinių prievolių vykdymo ir efektyvumo didinimas vykdant skaitmeninę transformaciją

Skaitmeninė transformacija yra svarbi mokesčių administratorių efektyvumo didinimo varomoji jėga. Ja būtų galima pasinaudoti siekiant toliau didinti informacinių sistemų sąveikumą ir taip užtikrinti veiksmingus valstybių narių sistemų tarpusavio ryšius ir jų ryšius su informaciją teikiančiais subjektais.

Žvelgdama į ateitį ir siekdama supaprastinti ir racionalizuoti esamą IT architektūrą, kuria grindžiamas informacijos teikimas ir jos mainai pagal DAB, Komisija galėtų išnagrinėti galimybes sukurti labiau centralizuotą metodą ir įvertinti jo taikymo kaštus ir naudą. Šiuo tikslu, be kita ko, galėtų būti sukurtas bendras prieigos punktas, skirtas informacijos mainams ir galbūt jos teikimui pagal DAB. Tai padėtų panaikinti mokesčių administratorių poreikį dažnai keistis informacija. Toks punktas taip pat suteiktų galimybę centralizuotai nustatyti informaciją teikiančių subjektų tapatybę, todėl informaciją reikėtų pateikti tik vieną kartą.

Tokia centrinė sistema galėtų padėti tiek valstybėms narėms, tiek informaciją teikiantiems subjektams sutaupyti daug lėšų, nes ja būtų sudaromos sąlygos pasiekti mazo ekonomiją ir racionalizuoti investicijas į IT. Taip būtų galima padidinti bendrą informacijos teikimo ir jos mainų IT sistemos lankstumą, nes pakeitimus vienoje sistemoje būtų galima įgyvendinti greičiau nei 27 valstybių narių IT sistemoje. Tai taip pat galėtų padėti siekti kitų su DAB susijusių tikslų, ypač duomenų kokybės gerinimo srityje.

5. Išvados

DAB nustatyta tvirta teisinė sistema, kuria palengvinamas keitimasis dideliu kiekiu informacijos, kurią mokesčių administratoriai vis dažniau susieja tarpusavyje, lygina ir naudoja (tiek rizikos vertinimo, tiek kontrolės tikslais), o mokesčių mokėtojai skatinami savanoriškai vykdyti mokesčines prievoles. DAB veikia veiksmingai ir efektyviai, o su ja susiję kaštai yra proporcingi gaunami naudai. DAB yra iš esmės suderinta, suteikia pridėtinės vertės, palyginti su nacionalinėmis ir tarptautinėmis alternatyvomis, ir tebėra labai aktuali siekiant jos tikslų.

Nepaisant didelės pažangos, padarytos nuo ankstesnio vertinimo, dar yra keletas sričių, kuriose trumpuoju laikotarpiu reikėtų imtis tolesnių veiksmų, kad būtų dar labiau pagerintas DAB veikimas ir sumažinta įmonėms tenkanti administracinė našta. Tai galima pasiekti: i) tinkamai

suplanuojant supaprastinimą (nedarant neigiamo poveikio DAB tikslams); ii) tobulinant su DAB susijusią sankcijų sistemą; iii) palengvinant automatinį pagal DAB teikiamų duomenų sutikrinimą su nacionaliniais duomenimis ir iv) užtikrinant nuoseklų DAB taikymą visoje ES. Taip pat turėtų būti tęsiami darbai siekiant didinti duomenų naudojimą ir sukurti patikimą ir automatinę mokesčių mokėtojų tapatybės nustatymo sistemą.

Ilguoju laikotarpiu reikės išnagrinėti galimybes racionalizuoti IT sistemas ir geriau išnaudoti skaitmeninę transformaciją, kad būtų pagerinta rizikos analizė, kartu užtikrinant, kad būtų taupomos valstybių narių išlaidos ir mažinama įmonėms tenkanti administracinė našta.